

Заборовський В.В.,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права та процесу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна

РОЛЬ ПЕРІОДИЧНИХ ЮРИДИЧНИХ ВИДАНЬ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-ПРАВОВИХ СИСТЕМ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА

Багатоаспектність професійної діяльності адвоката щодо захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги, обумовлює, з одного боку, необхідність постійного підвищення адвокатом своєї кваліфікації, насамперед задля вдосконалення своїх теоретичних та практичних навичок і вмій, а з іншого – вказує на необхідність активного використання ним різного роду інформаційних технологій.

Підвищені кваліфікаційні вимоги до професії адвоката встановлюється як на етапі набуття особою відповідного статусу [1; 2; 3], так і насамперед в контексті здійснення ним своєї професійної діяльності. Складність та динамічність професії адвоката свідчить про доцільність закріплення професійного обов'язку, а саме підвищувати свій професійний рівень (п. 4 ч. 1 ст. 21 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [4]), сутність якого розкривається у ст. 11 Правил адвокатської етики [5] (адвокат має постійно підвищувати свій професійний рівень та кваліфікацію, володіти достатньою інформацією про зміни у чинному законодавстві) та положеннях Порядку підвищення кваліфікації адвокатів України, затвердженого рішенням Ради адвокатів України від 3 липня 2021 року № 63 [6].

Постійне вдосконалення знань адвоката є одним із міжнародних стандартів адвокатської професії (ч. 2 Принципу II Рекомендації № 21 Комітету міністрів Ради Європи від 25 жовтня 2000 року про свободу

здійснення професії адвоката [7] вказує на потребу вжиття всіх необхідних заходів для забезпечення підвищення кваліфікації адвокатів, а п. 24 Основних положень про роль адвокатів 1990 року, закріплює необхідність надання адвокатам права формувати самоврядні асоціації, у тому числі й для постійного навчання, перепідготовки та підтримання їх професійного рівня, йдеться в п. 24 Основних положень про роль адвокатів 1990 року [8]. Питання підвищення кваліфікації адвоката були і предметом нашого наукового дослідження [9, 10].

Відповідно до положень вищевказаного Порядку підвищення кваліфікації всі адвокати зобов'язані постійно підвищувати свій професійний рівень (професійну кваліфікацію) і вони є вільними у виборі видів підвищення кваліфікації. Такими видами підвищення кваліфікації адвокатів, зокрема є: навчання або викладання за професійними програмами підвищення кваліфікації адвокатів; участь у міжнародних, всеукраїнських та регіональних наукових, науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах; написання наукових або науково-практичних статей; здобуття наукового ступеня доктора філософії або доктора наук в галузі права тощо.

Можливість використання майже всіх видів підвищення кваліфікації адвоката безпосередньо пов'язана й із використанням періодичних юридичних видань, процес створення та вдосконалення яких на сьогодні перебуває на високому рівні. Відповідно до даних Реєстру наукових видань України [11] станом на жовтень 2021 року в галузі знань до фахових журналів, які мають відповідно категорію «А» чи «Б» віднесено 121 журнал, 52 з яких мають статус електронного видання. Вагоме місце серед даних журналів, займають періодичні видання юридичного факультету Ужгородського національного університету, серед яких можна виділити:

- «Науковий вісник Ужгородського національного університету.

Серія: Право» (<https://visnyk-juris-uzhnu.com/>), який, зокрема, включено до українських наукових видань, що визнані базовими за секцією «Право» та входить в ТОП-100 журналів України за версією Google Scholar в 2019 році (категорія «Б»);

- «Конституційно-правові академічні студії» («Constitutional and legal academic studies») (konstlegalstudies.com.ua), який являє собою фаховий науковий журнал, що висвітлює результати наукових досліджень з актуальних проблем конституціоналізму, конституційного будівництва, розвитку конституційного права та процесу в Україні та зарубіжних країнах (категорія «Б»);

- Аналітично-порівняльне правознавство (app-journal.in.ua) – електронне наукове фахове видання, засноване кафедрою конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету Ужгородського національного університету»

- «Visegrad Journal on Human Rights» (<https://journal-vjhr.sk>) – перше міжнародне правове видання з питань права в межах країн Вишеградської групи, основна мета якого є інформаційний обмін, співпраця та поширення тематики прав людини як у межах Вишеградської групи, так і інших європейських країн.

Поряд із використанням періодичних юридичних видань, важливу роль відіграє і застосування адвокатом інформаційних технологій в своїй професійній діяльності, одним із найпоширеніших різновидів яких є інформаційно-правові системи (довідково-правові системи, правові інформаційно-пошукові системи). Великий об'єм правової інформації, яким оперує адвокат у його професійній діяльності, зумовлює необхідність у використанні довідково-правової системи, під якою слід розуміти програмний комплекс, що включає в себе масив правової інформації та

програмні інструменти, які дозволяють фахівцеві працювати з цим масивом інформації: проводити пошук конкретних документів або їх фрагментів, формувати добірки необхідних документів, виводити інформацію на друк тощо [12, с. 248]. Слід відмітити, що першою в Європі довідково-правовою системою для комп'ютерного пошуку правової інформації стала бельгійська система CREDOC, яка запрацювала в 1967 році [13, с. 17-18].

Значний розвиток інформаційних технологій з того часу, сприяв і суттєвому вдосконаленню функціонування довідково-правових систем. Зручність у використанні зумовила великий попит й на портативні такі системи, які доступні для застосування на мобільних пристроях. Позитивним аспектом у використанні довідково-правових систем є те, що переважна більшість з них наділені системою перехресних посилань, які дозволяють знаходити інші нормативно-правові акти, судову практику, статистичні дані та іншу необхідну інформацію, що має відношення до вказаного питання. Все це перетворило дану систему на ефективний інструмент для щоденної роботи адвоката з правовою інформацією.

Найбільш поширеними інформаційно-правовими (довідково-правовими, правовими інформаційно-пошуковими) системами, які застосовують адвокати у своїй професійній діяльності адвокати, зокрема є:

- інформаційно-правова система «ЛІГА: ЗАКОН» (<https://ligazakon.net/>);

- професійно-правова система «МЕГА-НАУ» (<http://www.nau.kiev.ua/>) та IPLEX (нове покоління правових систем для смартфонів, планшетів, ноутбуків);

- система правової підтримки «ІНФОДИСК», яка пропонує такі інформаційні ресурси як «Законодавство», так і «Інфодиск: ЮРИСТ»;

- довідково-правові системи «Дінай» (<http://dinai.com/>);

- інформаційно-правова система «Прецедент2» (<https://precedent.ua>);

- аналітично-правова система для адвокатів та юристів «ZakonOnline» (<https://zakononline.com.ua/>)

- юридична інформаційно-пошукова система «Законодавство» (<http://zakonodavstvo.biz.ua/>), інформаційно-аналітична система по законодавству України «Парус Консультант» (consultant.parus.ua) та багато інших.

Широкого застосування в адвокатській діяльності набула й база даних «Законодавство України» (<https://zakon4.rada.gov.ua/laws>), яка розміщена на офіційному веб-сайті Верховної Ради України. Використовують довідкові правові системи й адвокати зарубіжних країн. Так, в США це WRU, LEXIS, WESTLAW, JURIS, FLITE; у Великобританії – INFOLEX, PRESTEL, POLIS, LEXIS; в Італії – ITALGUIRE, ENLEX; в Бельгії – CREDOC; в Німеччині – Система Бундестагу, JURIS, LEXINFORM, NOMOS DATA POOL; в Австрії – RDB, в Канаді – DATUM, у Фінляндії – FINLEX; у Франції – IRETIV, CEDIJ, JURIDIAL, JURISDATA, SINDONI тощо [14, с. 246].

Все це свідчить про важливу роль періодичних юридичних видань та інформаційно-правових систем (довідково-правових систем, правових інформаційно-пошукових систем) в професійній діяльності адвоката.

Література:

1. Заборовский В.В. Правовая природа квалификационного экзамена на получение статуса украинского адвоката. *Журнал зарубежного законодательства и сравнительного правоведения*. 2017. № 1 (62). С. 88-93.

2. Заборовский В.В. Морально-этические требования к претенденту на получение статуса адвоката по законодательству Украины и зарубежных стран. *Право. Экономика. Психология*. 2017. № 1. С. 17-22.

3. Заборовський В.В. Стажування як умова набуття статусу адвоката. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2016. Вип. 37. Т. 3. С. 112-116.

4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 62. Ст. 17.

5. Правила адвокатської етики, затверджені Звітньо-виборним з'їздом адвокатів України від 9 червня 2017 року. URL: <http://vkdka.org/wp-content/uploads/2017/07/PravilaAdvokatskojiEtiki2017.pdf>

6. Порядок підвищення кваліфікації адвокатів України, затверджений рішенням Ради адвокатів України від 3 липня 2021 року № 63. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2021-07-03-poryadki-63_60f53b3b70d63.pdf

7. Recommendation № R(2000)21 of the Committee of Ministers to member States on the freedom of exercise of the profession of lawyer, adopted by the Committee of Ministers on 25 October 2000 at the 727th meeting of the Ministers' Deputies. URL: <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=533749&SecMode=1&DocId=370286&Usage=2>

8. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам від 1 серпня 1990 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_835

9. Заборовський В.В. Підвищення кваліфікації як один з професійних обов'язків адвоката. *Organization of educational process for legal education applicants, innovative teaching methods in higher education institutions of Ukraine*

and EU: materials scientific and pedagogic Internship proceeding (Frankfurt an der Oder (Republic of Germany), 28 October – 6 December, 2019). Frankfurt an der Oder: European University Viadrina Frankfurt (Oder), 2019. P. 64-68.

10. Заборовський В.В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.

11. Реєстр наукових видань України. URL: nfv.ukrintei.ua/search?galuzSearch%5B0%5D=юридичні&specialnistSearch%5B0%5D=081&page=1

12. Михеева Е.В. Информационные технологии в профессиональной деятельности: учеб. пособие. 7-е изд., стер. М.: Издательский центр «Академия», 2008. 384 с.

13. Акопов Г.Л., Гуде С.В., Шевчук П.С., Арбузов П.В., Фатхи Д.В. Правовая информатика: учебное пособие. Ростов-на-Дону: Ростовский юридический институт МВД России, 2006. 149 с.

14. Информационные технологии в юридической деятельности: учебник / под общей редакцией П.У. Кузнецова. 3-е изд., перераб. и доп. Москва: Издательство Юрайт, 2019. 325 с.

Іванов А. Б.,
аспірант кафедри конституційного права
та порівняльного правознавства
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна

ВИЩА РАДА МАГІСТРАТУРИ ПОРТУГАЛЬСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ: ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ

Вища рада магістратури (CSM) відіграє центральну роль у португальській демократії. Конституція Португалії проголошує, що суди здійснюють правосуддя «від імені народу» на основі принципів незалежності та легітимності, а також вони наділені правом створювати суверенні органи суддівського врядування відповідно до чинного законодавства.

До складу Вищої ради магістратури входить 18 членів, серед яких представники судової гілки влади та члени, обрані та призначені Асамблеєю Республіки та Президентом Республіки, голова колегії адвокатури та один прокурор. Так, Асамблеєю Республіки обираються 7 членів, котрі можуть бути як суддями, так і представниками інших професій. Аналогічно 7 членів обирається «суддями серед суддів» із врахуванням принципу пропорційного представництва щодо судових інстанцій, котрі визначені Конституцією. Президентом Республіки призначаються 2 члени, при цьому один із них обов'язково повинен бути представником судової гілки влади. Слід зауважити, що голова колегії адвокатури та прокурор у складі Вищої ради магістратури володіють виключно дорадчим голосом. Очільником Вищої ради магістратури є Голова Верховного Суду. Строк повноважень членів Вищої ради магістратури становить три роки, поряд з цим чинне законодавство передбачає можливість повторного переобрання.